

POSTDIPLOMSKI STUDIJ AMERIKANISTIKE U DUBROVNIKU

A. UVJETI ZA OTVARANJE STUDIJA

Postdiplomski studij amerikanistike u Dubrovniku u šk.g. 1986/87 otvorit će se ukoliko se prijavi i upiše najmanje 10 kandidata (gornja granica broja polaznika: 25). Početak nastave (prva sesija) predviđa se od 13. do 16. listopada (oktobra). Nastava se održava u prostorijama IUC (Interuniverzitetskog centra za postdiplomski studij), Frane Bulića 4, Dubrovnik.

B. UVJETI ZA PRIJAVU I UPIS

1. Završeni dodiplomski studij odgovarajućih znanstvenih područja i oblasti:
 - a) Područje filologije (prednost imaju ove struke: anglistika, hispanistika, komparativna književnost). Upis je neposredan.
 - b) Srodna područja koja se studiraju na filozofskim fakultetima: sociologija, filozofija i povijesne znanosti (prednost imaju ove struke: sociologija, etnologija, marksizam, povijest i povijest umjetnosti). Za upis je potrebna suglasnost Znanstveno-nastavnog vijeća OOUR-a Humanističkih i društvenih znanosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu.
 - c) Srodna područja koja se studiraju izvan filozofskih fakulteta: politologija, pravo i ekonomija. Potrebna je suglasnost kao pod b).
 - d) Oblast prirodnih znanosti: geografija. Potrebna je suglasnost Znanstven-nastavnog vijeća Sveučilišta u Zagrebu.
 - e) Oblast tehničkih znanosti: arhitektura i urbanizam. Potrebna je suglasnost kao pod d).
 - f) Završen studij muzikologije ili dramaturgije. Potrebna je suglasnost kao pod d).(Opaska uz točke b-f: do dobivanja suglasnosti kandidat će se smatrati uvjetno upisanim.)
2. Prosječan uspjeh na studiju (u stručnim predmetima) ne niži od 3.5. Prednost imaju kandidati s boljim uspjehom. Kod jednako uspjeha prednost ima kandidat s diplomskom radnjom ili nekom dotadašnjom stručnom djelatnošću izrazitije usmjerenom prema fenomenu SAD. U slučaju potrebe može se organizirati i klasifikacijski ispit.
3. Poznavanje engleskog jezika, što će se provjeravati prije upisa za sve kandidate osim diplomiranih anglista.
4. Prisustvovanje prethodnom (6-11. listopada/oktobra 1986) Seminaru iz amerikanistike koji je sastavni dio postdiplomskog studija amerikanistike. Priznaje se i prisustvovanje nekome od ranijih Seminara.

Prijavi na nastavu kandidati prilažu: diplomu o završenom sveučilišnom studiju, svjedodžbu s ocjenama, izvod iz matične knjige rođenih i kratku biografiju. Prijave na adresu IUC primaju se najkasnije do 1.10.1986.

C. OSTALO

Go uspješnom završetku studija kandidatima se podjeljuje stupanj magistra iz onog znanstvenog područja u kojem je kandidat diplomirao na drugom stupnju, s naznakom "-amerikanistike". Anglistima će tako stajati u diplomi "magistar iz znanstvenog područja filologije-amerikanistike", politolozima "magistar....politologije-

-amerikanistike", geografima "magistar....geografije-amerikanistike", i slično.

Kandidati sami snose troškove studija (predvidivo 35.000 din. po semestru za 10 upisanih, 25.000 za 15, 17.500 za 20 polaznika, itd.) i obavezni su pohađati nastavu. Sveučilište u Zagrebu dodijelit će stanoviti broj stipendija polaznicima studija. Osigurani su i kompleti od 6 temeljnih (američkih) udžbenika i 8 naslova/jedinica pomoćnik materijala (pregleda, priručnika, rječnika i slično). Za sve obavijesti, posebno o uplati akontacije za prisustvovanje nastavi i o smještaju u Dubrovniku, obratite se pismeno na adresu IUC ili njihov telefon: 050-28666. Za stručne obavijesti možete se obratiti i neposredno voditelju studija prof. dr. Željku Bujasu (040-444831). Primjerke ovih informacija zajedno s Obrazloženjem, planom i programom studija možete dobiti iz tajništva za postdiplomske studije u IUC, Dubrovnik, ili u zgradi Rektorata Sveučilišta u Zagrebu, Trg Maršala Tita 14, soba 11 (telefon 272-411 /kućni: 30, 163/).

OBRAZLOŽENJE, PLAN I PROGRAM POSTDIPLOMSKOG STUDIJA
AMERIKANISTIKE

(nešto skraćena i modificirana verzija prijedloga o osnivanju tog studija kakvu je 28. lipnja 1986 prihvatilo Znanstveno-nastavno vijeće Sveučilišta u Zagrebu)

A. OBRAZLOŽENJE

Akademsko izučavanje SAD kao cjelovitog fenomena nije dosad postojalo na Sveučilištu u Zagrebu niti na ikojem drugom sveučilištu u zemlji. Pojedini izolirani fizički, materijalni odnosno duhovni aspekti tog fenomena bili su obuhvaćeni studijem geografije, povijesti, sociologije, politologije, ekonomije i posebno anglistike, da spomenemo samo najočitije struke. Američka književnost kao najopsežnija homogena građa iz kompleksa SAD u dosadašnjoj sveučilišnoj nastavi kod nas bila je uključena u anglistiku kao okvirnu akademsku struku. U novije vrijeme tome su, na ovom Sveučilištu, dodana područja američkog engleskog i američke civilizacije. Konačno 1982, osnivanjem Katedre za amerikanistiku na Odsjeku za anglistiku Filozofskog fakulteta u Zagrebu, dobili smo i prvu (zasad jedinu) akademsku jedinicu u zemlji s isključivim zadatkom izučavanja fenomena SAD. Izrastavši unutar anglistike, kao prirodna posljedica specifičnosti te struke u kojoj je snažno prisutna britansko-američka dvojnost na području jezika, književnosti i kulture, ova katedra ograničena je na pretežno književno-jezičnu materiju i uglavnom djeluje na dodiplomskoj razini.

Međutim, gotovo četverostoljetni, znanstveno kompleksan i umnogome jedinstveni fenomen američkog društva i kulture danas predstavlja ogromno, razgranato i samostalno područje akademskog izučavanja, tzv. American Studies. Anglistički pristup njemu, kao što smo vidjeli, ne obuhvaća: američku povijest (političku, socijalnu, kulturnu, intelektualnu, privrednu), politički sustav SAD, sociološku i kulturnoantropološku analizu američkog društva,

povijest i ulogu religije u američkom društvu, američku kulturu (elitnu i pučku, specifično likovne i scenske umjetnosti i muziku), fenomen masmedija, film, socijalnu i kulturnu geografiju SAD, privredni sustav SAD, američki pravni sistem.

Osim toga, znanstveni tretman ovako kompleksnog fenomena i njegov sintetski obuhvat moguć je samo interdisciplinarnim pristupom. Zaključak koji se nakon svega ovoga nameće jest: ovako kompleksno definirana amerikanistika kao akademska struka zahtijeva izučavanje na posebnom interdisciplinarnom postdiplomskom studiju.

Predmet takvog studija bilo bi dakle, najkraće rečeno, znanstveno izučavanje SAD kao kompleksnog sociokulturnog fenomena putem interdisciplinarne analize i sinteze. Cilj studija bilo bi osposobljavanje polaznika za samostalan istraživački, odnosno analitički, rad na tom području.

U strukturi postdiplomskih studija na ovom Sveučilištu, predloženi studij pružio bi novu mogućnost nastavljanja čitavog niza dodiplomskih studija, kao na primjer anglistike, povijesti, komparativne književnosti, sociologije, etnologije, politologije, muzikologije, geografije (v. popis na str. 1). Međutim, i bez obzira na prethodni dodiplomski studij, znanja i metodologija interdisciplinarnog pristupa stečeni na takvom studiju bili bi posebno i neposredno korisni za osobe usmjerene prema zvanjima (ili već zaposlene) na područjima: novinarstva, televizije, radija, izdavaštva, kulture, diplomacije, vanjske trgovine, turizma, znanstvenoistraživačkog rada, nastave stranih jezika, prevodilaštva, sveučilišne nastave i slično.

(Istraživački aspekt studija)

Kao što je već istaknuto, cilj nastave ovog studija je osposobljavanje polaznika za samostalan istraživački rad na znanstvenom izučavanju SAD kao složenog sociokulturnog fenomena, putem interdisciplinarne analize i sinteze.

U takvom znanstvenom izučavanju SAD moguća su dva osnovna pristupa: autonomno istraživanje pojedinih aspekata fenomena SAD, i komparatističko istraživanje tih aspekata. Osim što je (logično) ostvarljiviji, komparatistički pristup je akademski ravnopravan autonomnom, a problemski i psihološki nesumnjivo zahtjevniji. Komparatistička civilizacijska istraživanja iziskuju naime sposobnost da se poznato, odnosno uočeno i već definirano, redefinira u drugom, često kvalitetno pomaknutim, kategorijama. Svijest o drugom društvu i njegovoj civilizaciji manjkava je dok se ne (pre)odredi pojmovnim aparatom vlastite civilizacije. Isto, što ne treba iznenaditi, vrijedi i za svijest o vlastitom društvu i civilizaciji.

Pojedini, najraznorodniji, aspekti američke odnosno domaće civilizacije bit će podvrgnuti akademski rigoroznom a zaokruženom komparatističkom istraživanju formaliziranom u magistarske radnje. Rađajući na svojim tezama, svaka nova generacija amerikanista postdiplomata doprinosit će okvirnom istraživačkom cilju. Postdi-

plomski studij (interdisciplinarne) amerikanistike zamišljen je tako od početka i ustrojen kao specifičan istraživački projekt usmjeren prema stvaranju sinteze komparativističkog opisa značajnog fenomena američkog društva i njegove civilizacije.

B. NASTAVNI PLAN POSTDIPLOMSKOG STUDIJA AMERIKANISTIKE

Kolegiji prve godine	sati
1. Pregled političke i društvene povijesti SAD	20
2. Ideje i pokreti u američkom društvu (do 1945)	20
3. Pregled povijesti američke književnosti	20
4. Američki društvenopolitički sistem	20
5. Sociokulturne regije SAD	10
6. Uvod u studij amerikanistike	10
<hr/>	
Kolegiji druge godine	(100)
7. Suvremena društvena pitanja u SAD	25
8. Ideje i pokreti u američkom društvu (od 1945)	25
9. Teme iz američke književnosti	20
10. Američki privredni sistem	10
11. Religija u američkom društvu	10
12. SAD u međunarodnim odnosima	10
<hr/>	
	(200)

Nastava se pretežno izvodi u obliku predavanja, uz seminarski tip rada zastupljen prema potrebi, naročito u drugoj godini studija. Mentorski rad (grupni i individualni, do 20 sati po kandidatu), u fazi izrade magistarske radnje, pomaže magistrandima da se dokraja metodološki osposobe za samostalan, interdisciplinarni analitičko-istraživački rad na specifičnoj sociokulturnoj građi.

Prisustvovanje redovitim interdisciplinarnim Seminarima iz amerikanistike u Dubrovniku obavezno je za sve polaznike. Tako se dvaput u toku studija polaznicima pruža dodatna, tematski oblikovana i problematizirana građa s raznih područja američkih studija. Aktivno sudjelovanje u radu tih seminara, s njihova 64 sata predavanja/diskusije (32 svake godine) značajno obogaćuje sadržaj postdiplomskog studija, a slušače neposredno izlaže metodologiji interdisciplinarnog pristupa.

Od kandidata se očekuje aktivno vladanje engleskim jezikom zbog prirode struke i sudjelovanja stranih predavača u nastavi. Domaći predavači mogu, prema dogovoru, predavati i na materinjem jeziku.

Na kraju prve godine studija polaže se godišnji ispit (iz građe dva kolegija) kojim se provjerava kako su usvojena temeljna znanja o SAD. Ispit je uvjet za upis u treći semestar. Na kraju druge godine polaže se završni ispit (iz četiri odabrana kolegija). Završnim ispitom provjerava se mogućnost sintetiziranja i problematiziranja stečenog znanja. Temu magistarske radnje i

mentora slušači biraju prije upisa u završni, četvrti semestar. Slušači moraju položiti sve ispite i predati magistarsku radnju najkasnije dvije godine po apsolviranju.

Nastava se raspoređuje u semestralne sesije, i to najmanje jedna po semestru, u trajanju od 6-10 dana, odnosno 36 do 60 sati nastave. Sesija u zimskom semestru povezuje se vremenski s održavanjem Seminara za amerikanistiku (početkom listopada/oktobra). Nastava se održava u Interuniverzitetskom centru za postdiplomske studije u Dubrovniku, Frane Bulića 4. Smještaj polaznika osiguran je u načelu u dormitoriju Centra.

Postdiplomski studij amerikanistike organizira Katedra za amerikanistiku, na Odsjeku za anglistiku Filozofskog fakulteta u Zagrebu, zajedno s Interuniverzitetskim centrom za postdiplomske studije u Dubrovniku. Voditelj studija je prof. dr Željko Bujas a koordinator dr Ivan V. Matković, oba sa spomenute katedre.

Predavači na studiju su sveučilišni nastavnici odnosno afirmirani istraživači iz cijele zemlje. U studiju surađuju i strani predavači iz American Participants Program i American Specialist Program. Intencija je da se angažiraju i viđeni evropski amerikanisti.

Postdiplomski studij amerikanistike pripada Zajedničkim postdiplomskim studijama humanističkih i društvenih znanosti u Dubrovniku (uz već postojeće studije: Kulturna povijest Jadrana, Povijest i filozofija znanosti, Povijest i teorija književnosti, Lingvistika), pa potpada pod okvirne propise Zajedničkih studija.

C. OPIS (PROGRAM) KOLEGIJA

1) I pregled političke i društvene povijesti SAD

- Kolonijalna Amerika (počeci nove civilizacije; političke institucije Juga; puritanske zajednice Nove Engleske).
- Uzroci i tok Američke Revolucije.
- Mlada nacija (izgradnja federacije; prve političke stranke; fenomen "granice"; reformatorska strujanja).
- Građanski rat i nakon njega (ropstvo kao kompleksni problem; tok rata; razdoblje Obnove; Novi Jug).
- SAD 1865-1900 (industrijalizacija i urbanizacija; doseljništvo).
- Na početku stoljeća (imperijalizam; socijalni reformizam; Prvi svjetski rat).
- Međuratno razdoblje (izolacionizam; sociokulturne promjene u 20-tim godinama; privredna kriza i New Deal).
- Tri rata, 1941-1975 (Drugi svjetski rat; Amerika kao supersila; Korejski rat; Vijetnam).
- Poslijeratno društvo (tehnološki napredak i društvo obilja; pokret za građanska prava; previranje u 60-tim godinama).
- Amerika danas (novi konzervatizam; kulturni pluralizam; postindustrijsko društvo).

Predavači: dr Matjaž Klemenčič (Maribor), prof. dr Rene Lovrenčić (Zagreb), prof. dr Radovan Vukadinović (Zagreb); strani amerikanisti.

2) Ideje i pokreti u američkom društvu (do 1945)

- Puritanizam (korijeni u Engleskoj; puritansko društvo u američkim kolonijama; utjecaj puritanstva na temeljne američke institucije).
- Ideje Američke Revolucije (Paineov "Common Sense", T.Jefferson i Deklaracija nezavisnosti; Lockeova politička teorija i američki ustav; "Federalist Papers").
- Duh "granice" i ekspanzija na Zapad (F.Cooper, D.Crockett; Tocquevilleova "Demokracija u Americi"; Manifest Destiny).
- Razdor oko ropstva (abolicionistički tekstovi; stanovišta Juga; od ukidanja ropstva do segregacije).
- Socijalni darvinizam i ekonomski liberalizam (H.Spencer, T.S.Mill, Sumnerovi "Eseji").
- Progresivizam (H.George, E.Bellamy; U.Sinclair).
- Pragmatizam (W.James; J.Dewey; O.W.Holmes).
- Bihevioristi i frejdovci (J.B.Watson, B.F.Skinner; E.Erikson, R.Coles).
- Kulturna antropologija (F.Boas, R.Benedict, A.L.Kroeber, M.Mead, E.Sapir).
- Socijalne reforme New Deala.

Predavači: strani amerikanisti.

3) Pregled povijesti američke književnosti

- Puritanci i rani doseljenici.
- Deklaracija nezavisnosti.
- Romantizam od Coopera do Poea.
- Melville i Hawthorne.
- Whitman i transcendentalisti (demokracija, individualizam, self-reliance).
- Mark Twain i regionalisti (narodni humor, američka posebnost).
- Realizam i naturalizam do Dreisera.
- Dreiser, Fitzgerald i "Američki san".
- Prozor u Evropu do Irvog svjetskog rata (Pound, Eliot, Hemingway - generacija velikih modernista).
- Književnost američkog Juga.
- Crnačka književnost.
- Suvremena kretanja.

Predavači: prof. dr Sonja Bašić, prof. dr Ivo Vidan, dr Ivan V. Matković (svi iz Zagreba); prof. dr Omer Hadžiseli-mović i prof. dr Zvonko Radeljković (oba iz Sarajeva); prof. dr Mirko Jurak i prof. dr Meta Grosman (oboje iz Ljubljane)

4) Američki društvenopolitički sistem

- Korijeni američkog društvenog uređenja.
- Američki ustav (nastanak i razvoj; ustavna regulativa vlasti).
- Izvršna savezna vlast: predsjednik SAD (ovlasti; odnos s Kongresom; vanjska politika).
- Izvršna savezna vlast: kabinet, savezna ministarstva; savezne agencije.

- Zakonodavna savezna vlast (Kongres: Zastupnički dom, Senat; postupci u zakonodavstvu; ostale funkcije Kongresa).
- Savezni pravosudni sustav (Vrhovni sud; niži sudovi).
- Struktura vlasti na razini država (izvršna; zakonodavna; sudstvo).
- Lokalni organi vlasti (uprava velikih gradova; okružna uprava; razina općine).
- Vlast i financije (budžet; porezni sistem).
- Američki prema drugim društvenopolitičkim sistemima (specifično: britanskom i jugoslavenskom).
- Politički život u SAD; nacionalni i lokalni izbori.
- Republikanci i Demokrati (prije i danas).

Predavači: dr Branko Smerdel i dr Štefica Deren-Antoljak (oboje iz Zagreba).

5) Sociokulturne regije SAD

- Geografska/tradicionalna/(socio)kulturna regija (podregija, područje)
- Sjeveroistok; kulturni identitet; kulturne regije: Nova Engleska, New York i Šire, Pensilvanija (Midland).
- Jug; pojam "Juga" u američkoj kulturi; kulturne podregije: istok (područja), zapad (Teksas).
- Pojam "Zapada" u američkoj kulturi; Srednji zapad (donji, gornji).
- Planinsko-pustinjski Zapad (regije: Rocky Mts., mormonska, unutrašnji Jugozapad).
- Zapadna obala (regije: pacifički Jugozapad, pacifički Sjeverozapad; područja: Južna Kalifornija, Puget Sound itd.).
- "SAD izvan SAD": Aljaska, Havaji.

Predavači: prof. dr Zlatko Pepeonik (Zagreb).

6) Uvod u studij amerikanistike

- Definiranje američkih studija.
- Zašto američke studije?
- Donadašnja i tekuća polemika oko američkih studija.
- Moguća područja; američke studije i "area studies".
- Mogući pristupi; interdisciplinarni pristup u američkim studijama.
- Američke studije kao izučavanje kulture (temeljni pojmovi: kultura, društvo).
- Metodologija sociokulturnih istraživanja.
- Teorija metodologije američkih studija ("holizam" ili "strukturalizam").
- Metodološke analize odabranih radova iz američkih studija.

Predavači: prof. dr Ivo Vidan, prof. dr Željko Bujas (oba iz Zagreba); strani amerikanisti.

7) Suvremena društvena pitanja u SAD

- Demografski procesi u SAD (porast, raspodjela i unutrašnje migracije stanovništva).
- Socijalna stratifikacija (ekonomske klase; pokretljivost unutar socijalne strukture).
- Nezaposlenost; nezapošljivost; "underclass".
- Dominantna etnička skupina (WASP) i njezina kultura.
- Rasa u američkom društvu.
- Etničke i kulturne manjine (potkulture).
- Problemi urbane Amerike.
- Potkultura droge.
- Slobodno vrijeme.
- Obitelj i brak u SAD.

Predavači: prof. dr. Željko Bujas, dr. Zlatko Pepeonik, dr. Branko Smerdel, dr. Ognjen Čaldarović (svi iz Zagreba);
prof. dr. Titor Varady (Novi Sad)

8) Ideje i pokreti u američkom društvu (od 1945)

- Protiv alijenacije (bitnici; kontrakultura; hipiji; H. Marcuse, N.O. Brown, P. Goodman).
- Sociološka analiza (D. Riesman, C.W. Mills, J.K. Galbraith, D. Bell, L. Mumford).
- Teorije masmedija i pop-kulture.
- Pokret za građanska prava (Black Power).
- Nova (i Stara) Ljevica.
- Feministički pokret (B. Friedan, K. Millet i dr).
- Druge manjine (etnici; Indijanci; homoseksualci).
- Ekološki pokret.
- Kultura narcisizma u sedamdesetim.
- Neokonzervatizam; Moral Majority.
- Kulturni pluralizam.

Predavači: prof. dr. Ivo Vidan, prof. dr. Željko Bujas, dr. Ivan V. Matković, dr. Ognjen Čaldarović (svi iz Zagreba);
strani amerikanisti.

9) Teme iz američke književnosti

- Industrijalizacija i rast velegrada.
- Književnost i politika.
- Amerika i Evropa.
- Etnicitet i američka književnost.
- Književnost i masovni mediji.
- Pojedinač unutar i izvan društva.
i slično

Predavači: isto kao pod (3).

10) Američki privredni sistem

- Prirodna bogatstva SAD; mjesto SAD u svjetskoj proizvodnji.
- Privredni razvoj američkog društva.
- Pojedinaac i privreda slobodne inicijative; mala privreda.
- Kompanija u američkom privrednom sistemu.
- Tržište kapitala u SAD (burzovni mehanizam).
- Američki bankovni sistem; banke i monetarna politika.
- Fiskalna politika (nacionalni budžet; unutrašnji dug; porezni sistem).
- Kreditni i štedni mehanizmi; osiguranje; regulatorna uloga države; zaštita potrošača.
- Država i poljoprivreda.
- Sindikati u američkoj privredi.
- Vanjska trgovina SAD.
- Privreda u postindustrijskom društvu.

Predavači: prof. dr Mate Babić (Zagreb).

11) Religija u američkom društvu

- Temelji protestantizma; protestantizam i američki etos.
- Razvoj vjerskih zajednica u SAD.
- Glavne protestantske crkve (baptisti, metodisti).
- Manje protestantske zajednice.
- Fundamentalizam; evangelizam.
- Katolicizam u SAD.
- Židovske vjerske zajednice.
- Ostale vjere.
- Kršćanske i druge sekte.
- Crkva i država u SAD.
- Vjerska pripadnost i ekonomski status.
- Crkva i obrazovni sistem.

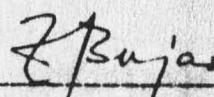
Predavači: Strani amerikanisti; prof. dr Željko Bujas (Zagreb).

12) SAD u međunarodnim odnosima

- Korijeni američkog ekspanzionizma.
- Trumanova doktrina i početak stvaranja globalnih obveza.
- Hladni rat i nakon.
- Institucije i akteri donošenja vanjskopolitičkih odluka.
- Mehanizam stvaranja vanjske politike.
- Vojnoindustrijski kompleks.
- Vanjskopolitičke koncepcije SAD prema evropskim socijalističkim zemljama
- Američka politika i atlantska suradnja.
- Američko-kineski odnosi.
- Američko-sovjetska bilateralna.
- Nuklearna strategija SAD.
- Američka politika na Mediteranu.
- Američka politika prema nesvrstanim zemljama.
- Američko-jugoslavenski odnosi.

Predavači: prof. dr Radovan Vukadinović (Zagreb).

U Zagrebu, 30. kolovoza 1986

prof. dr Željko Bujas
Predstojnik Katedre za amerikani-
stiku Odsjeka za anglistiku Filo-
zofskog fakulteta u Zagrebu